

M.A. (Part-II)
ECONOMICS
Development Economics
Group-I (Paper – III) (OCT-16)

QP Code : 67377

(3 Hours)

[Total Marks :60

N.B. : (1) Attempt any four questions
(2) All questions carry equal marks

1. Explain any two of the following:
  - (a) Low level equilibrium trap
  - (b) The role of state according to Adam Smith and Karl Marx
  - (c) Joseph Schumpeter's theory of innovation

2. Write notes on any two of the following:
  - (a) Absolute and conditional convergence
  - (b) Golden rule of accumulation
  - (c) Models of endogenous growth

3. Examine the political economy critique of the centre periphery theory of dependencia.

4. Write notes on any two of the following.
  - (a) Population and development
  - (b) Gender and economics
  - (c) Doomsday model

5. Build a model to show how currency crisis can arise due to inconsistent monetary fiscal and exchange rate policies.

6. Explain any two of the following:
  - (a) Development planning models
  - (b) Merged bank fund model
  - (c) Growth programming

7. Write notes on any two of the following:
  - (a) Model of surplus labour
  - (b) Theory of demographic transition
  - (c) Agriculture and industry interrelation
  - (d) Alternative measures of poverty
  - (e) Debt investment and growth

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : ६०

सूचना : (१) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे स्पष्टीकरण द्या.

(अ) कमी पातळीचा समतोल सापळा

(ब) अँडम स्मिथ आणि कार्ल मार्क्स यांची शासन संबंधी भूमिका

(क) जोसेफ शुपीटर यांचा नाविन्य सिध्दांत

२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

(अ) निरपेक्ष व शसर्त एकवाक्यता

(ब) संचयनाचा सूवर्ण नियम

(क) अंतरजात वृद्धिची प्रतिमाने

३. अवलंबित्वाच्या केंद्र-परिघ सिध्दांताचे राजकीय अर्थशास्त्रांच्या दृष्टिकोनातून टिकात्मक परीक्षण करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर उत्तरे लिहा.

(अ) लोकसंख्या आणि वृद्धी

(ब) लिंग आणि अर्थशास्त्र

(क) कल्पान्नाचे प्रतिमान

५. मौद्रिक, राजकोषीय आणि विनिमय दराच्या अनुसंगात धोरणांमुळे चलन अरिष्ट कसे उद्भवू शकते हे दाखवून देणारे प्रतिमान तयार करा.

६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर स्पष्टीकरण द्या.
- (अ) विकासात्मक नियोजनाची प्रतिमाने
  - (ब) एकत्रित बँक - फंड प्रतिमान
  - (क) वृद्धी प्रायोजन
७. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
- (अ) अधिक्क्य श्रमाचा प्रतिमान
  - (ब) लोकसंख्या संक्रमण सिध्दांत
  - (क) शेती व उद्योग यातील परस्पर संबंध
  - (ड) दारिद्र्याची पर्यायी परिमाने
  - (ई) कर्ज, गुंतवणूक व वृद्धी
-

M.A. (Part-II)
ECONOMICS
Public Economics
Group-I (Paper – IV) (OCT-16)

QP Code : 67459

(3 Hours)

[Total Marks : 100

N.B. : (1) Attempt **any four** questions.
(2) All questions carry **equal (25)** marks.

1. (a) Bring out the rationale for government intervention
(b) Explain Arrow's Impossibility Theorem
2. (a) Discuss the Samuelsonian approach to the provision of pure public goods.
(b) Examine Wagner's law of public expenditure.
3. (a) Explain the relationship between optimal taxation and income distribution with reference to non-linear income tax.
(b) Examine Harberger's model of incidence of corporation tax.
4. (a) Analyse Solow-Blinder theorem and bond financed deficits.
(b) Evaluate the relationship between tax, inflation and interest rates.
5. (a) Elaborate sargeant wallace hypothesis
(b) Discuss twin deficits approach to growth and inertial inflation.
6. (a) Explain decentralisation theorem
(b) Discuss the challenges in the transfer of intergovernmental grants.
7. (a) Write notes on (any two):
  - (a) Theorems of welfare economics
  - (b) Clarke - Groves tax
  - (c) Effects of tax on labour supply
  - (d) Ricardian equivalence
  - (e) Polak model of financial programming
  - (f) Federal structure in India

SF-Con. 5502-16.

TURN OVER

सूचना : (१) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा
(२) सर्व प्रश्नांना समान (२५) गुण आहेत.

१. (अ) सरकारी हस्तक्षेपाची कारणे नमूद व स्पष्ट करा.
(ब) अॅरो अशक्यता प्रमेय स्पष्ट करा.
२. (अ) शुद्ध सार्वजनिक वस्तुंच्या पुरवठ्याबाबत सॅम्युलसनच्या दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
(ब) सार्वजनिक खर्चा बदलल्याच्या वॅगनरच्या नियमाचे परीक्षण करा.
३. (अ) वक्ररेषीय उत्पन्न कराच्या संदर्भात, इष्टतम कर व उत्पन्न वाटपातील संबंध स्पष्ट करा.
(ब) निगम करांच्या आपातासंदर्भात हारबर्जर प्रतिमानाचे परीक्षण करा.
४. (अ) सोलो-ब्लिंडर प्रमेय व रोख्याद्वारे भरून काढलेल्या तुटीचे विश्लेषण करा.
(ब) कर, महागाई व व्याजदर यांतील संबंधाचे परीक्षण करा.
५. (अ) सार्जट-वालेस विधान विस्तृतपणे स्पष्ट करा.
(ब) वाढ व स्थितीस्थापक महागाई बाबत जुळी तूट दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
६. (अ) विकेंद्रीकरणाचे प्रमेय स्पष्ट करा.
(ब) आंतरशासकीय अनुदान हस्तांतरणातील आव्हानांची चर्चा करा.
७. टिपा लिहा (कोणतेही दोन):
  - (अ) कल्याणकारी अर्थशास्त्राची प्रमेये
  - (ब) क्लार्क - ग्रोव्हज कर
  - (क) श्रम पुरवठ्यावर कराचा परिणाम
  - (ड) रिकार्डीअन समकक्षता
  - (इ) वित्तीय कार्यक्रमाचे पॉलक प्रतिमान
  - (फ) भारतातील गणराज्य संरचना

M.A. (Part-II)
ECONOMICS
Agricultural Economics
Group-II (Paper – II) (OCT-16)

QP Code : 67605

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B.:** (1) Question No. 1 is compulsory.
(2) Answer any **three** questions from the remaining six questions.
(3) All questions carry equal marks.

1. Write short notes on any three of the following:-
  - (a) Fertiliser Management
  - (b) Water Charges
  - (c) Role of agriculture in developing countries
  - (d) Agricultural extension in India.
  - (e) Gender-based income disparities
  - (f) Foreign Capital and Indian agriculture

2. Explain the following theories of agricultural development:
  - (a) Lewis model
  - (b) Schultz model

3. (a) Discuss the significance of the Watershed approach.
(b) Explain the arguments against large dams.

4. (a) Discuss the impact of new technology on labour-absorption and real wage rates in Indian agriculture.

5. (a) Comment on the Rural Credit Policies in India.
(b) Write a note on Crop Insurance in India.

6. Answer any **two** of the following:-
  - (a) Market Interlocking
  - (b) Modes of Production.
  - (c) Methods of Surplus Extraction.

7. Attempt any **two** of the following :
  - (a) Land Ceiling Act
  - (b) Abolition of Intermediaries Act
  - (c) Globalisation of Agricultural Trade
  - (d) Agrarian Reforms and Peasant Movements

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) प्रश्न क्र. १ अनिवार्य आहे.
(२) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(४) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहा.

१. कोणत्याही तीन वर टीपा लिहा.

- (अ) खत व्यवस्थापन
(ब) पाणीपट्टी
(क) विकसनशील देशांत शेतीक्षेत्राची भूमिका
(ड) भारतातील कृषी विस्तारक
(इ) लिंग आधारीत उत्पन्न विभेद
(फ) भारतीय शेती क्षेत्रातील विदेशी भांडवल

२. शेती विकासाचे पुढील सिद्धान्त स्पष्ट करा.

- (अ) ल्युई प्रतिमान (ब) शुल्झ प्रतिमान

३. (अ) जलविभाजक दृष्टीकोनाच्या महत्त्वाची चर्चा करा.

- (ब) मोठी धरणे विरोधात युक्तीवाद स्पष्ट करा.

४. भारतात वापरल्या गेलेल्या नवीन तंत्राच्या 'श्रम समाउन घेण्याची क्षमता' आणि 'वास्तव वेतन दर' यावरील प्रभावाची चर्चा करा.

५. (अ) भारतातील ग्रामिण पत धोरणावर भाष्य करा.

- (ब) भारतातील अन्नधान्य विमा यावर टीपा लिहा.

६. कोणत्याही दोहोंवर लिहा.

- (अ) बाजार अनेकबद्ध
(ब) उत्पादन पद्धती
(क) वाढावा घेण्याच्या पद्धती

७. कोणतेही दोन सोडवा.

- (अ) कमाल जमीन धारणा कायदा
(ब) मध्यस्थ निर्मूलन कायदा
(क) शेतीसंबंधीत व्यापाराचे जागतिकीकरण
(ड) भूमी हक्क सुधारणा आणि शेतकरी चळवळ

M.A. (Part-II)
ECONOMICS
Industrial Economics
Group-II (Paper – II) (OCT-16)

QP Code : 67819

(3 Hours)

[Total Marks: 100]

N.B.: (1) Answer any four questions

(2) Each question carry equal marks.

1.	(a) Explain the nature and causes of labour migration in India.	13
	(b) Critically evaluate the Theory of Human capital.	12
2.	Explain the nature of demand for labour in the short run and long run.	25
3.	Explain briefly the following theories:	25
	(a) Subsistence theory of wages	
	(b) Marginal Productivity Theory of wages	
4.	(a) Examine the human relations approach to capital labour relations.	13
	(b) Write a note on efficiency wage theory.	12
5.	(a) Explain the problems of informal and formal labour.	13
	(b) Discuss Employee Turnover in India.	12
6.	(a) Explain the class conflict approach to industrial relations.	13
	(b) Write a note on strikes, lockout and closure.	12
7.	Write notes on the following: (Any two)	25
	(a) Characteristics of Indian labour market	
	(b) Wage differentials in India	
	(c) Implicit Contract Theory	
	(d) Workers' participation in management.	

*****

SF-Con. 6551-16.

[TURN OVER

मराठी भाषांतर
(३ तास)

(गुण : १००)

- सूचना : १) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
२) प्रत्येक प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहा.

१.	(अ) भारतातील श्रमाच्या स्थलांतराचे स्वरूप व कारणे स्पष्ट करा.	१३
	(ब) मानवी भांडवलाचा सिध्दांत स्पष्ट करून त्याचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.	१२
२.	(अ) श्रमाच्या अल्पकालीन व दीर्घकालीन भागणी वक्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.	२५
३.	खालील सिध्दांत थोडक्यात स्पष्ट करा. (अ) मजुरीचा जीवन निर्वाह सिध्दांत. (ब) मजुरीचा सिमांत उपयोगिता सिध्दांत.	२५
४.	(अ) भांडवल श्रमिक संबंधातील मानवी संबंध दृष्टीकोन तपासा. (ब) कार्यक्षमता मजुरी सिध्दांतावर टीप लिहा.	१३ १२
५.	(अ) औपचारिक व अनौपचारिक श्रमांच्या समस्या स्पष्ट करा. (ब) भारतातील श्रमिकांच्या परिवर्तनाची चर्चा करा.	१३ १२
६.	(अ) औद्योगिक संबंधातील वर्ग संघर्ष दृष्टीकोन स्पष्ट करा. (ब) संप, टाळेबंदी व बंद यावर टीप लिहा.	१३ १२
७.	खालीलपैकी कोणत्याही दाहोंवर टीपा लिहा. (अ) भारतीय श्रमिक बाजाराची वैशिष्ट्ये (ब) भारतातील मजुरी भिन्नता (क) पूर्ण करार सिध्दांत (ड) कामगारांच्या व्यवस्थानातील सहभाग.	२५

*****